

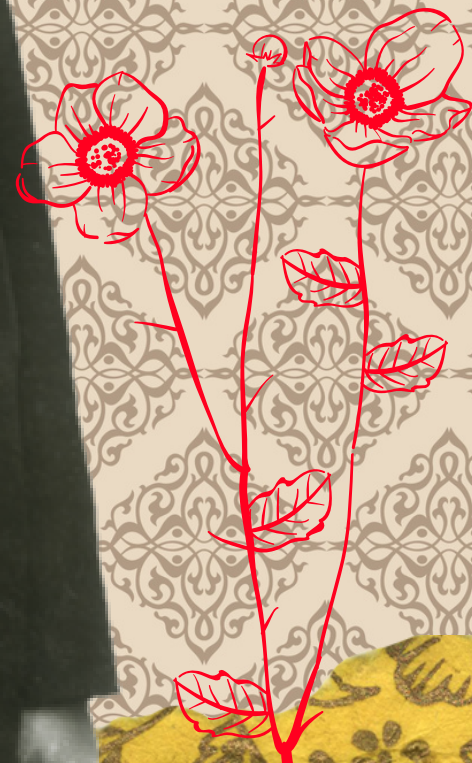
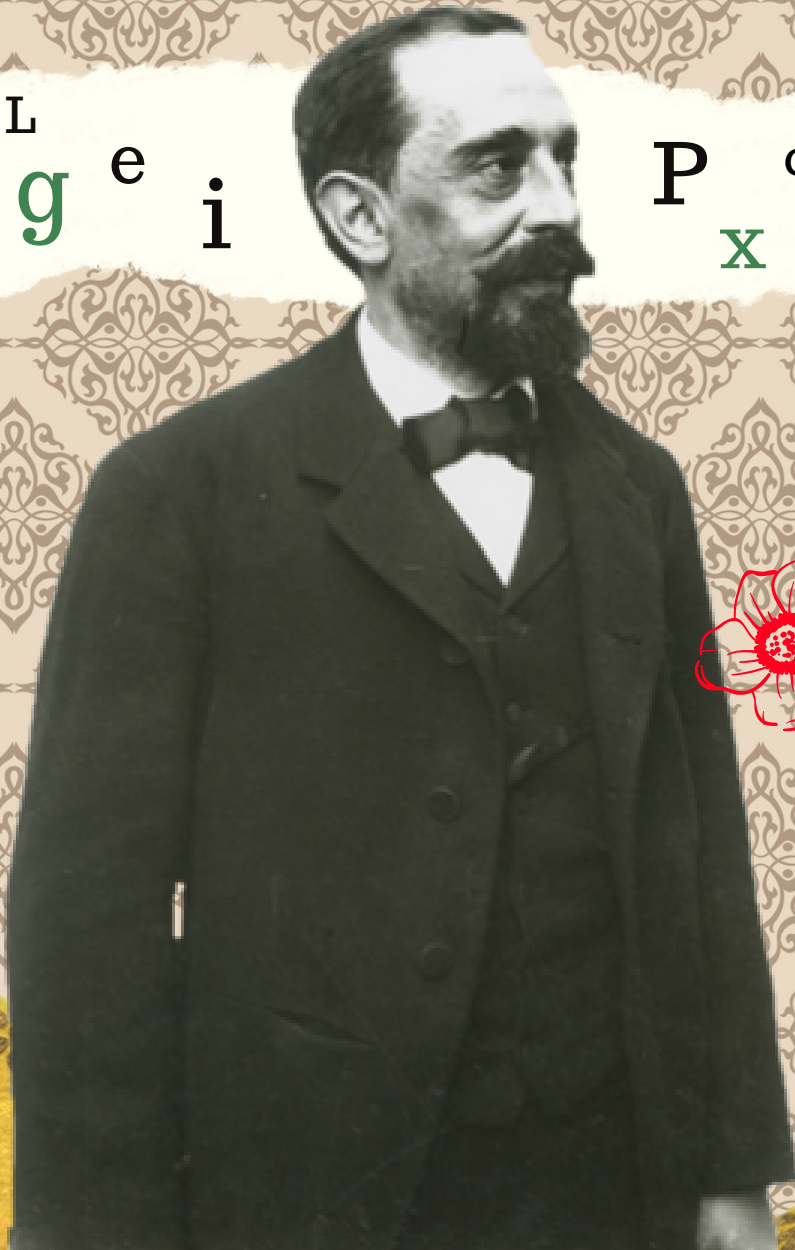
Dossier Joan Maragall

Biblioteca de Catalunya

Batxillerat

j h R^L g e i
f

P^c b^s o
x a m

Sumari

1. Presentació	2
2. La Biblioteca de Catalunya	2
3. L'Arxiu Joan Maragall	3
4. Qui va ser Joan Maragall?	4
5. L'autor i la seva època	6
◦ Activa't I. La ciutat del perdó	7
6. La Barcelona de Joan Maragall	10
◦ Activa't II. Barcelona, ciutat de la literatura	11
7. La poesia de Joan Maragall	16
◦ Activa't III. La força dels mites	17
◦ Activa't IV. La vaca cega	19
8. Bibliografia	23

1. Presentació

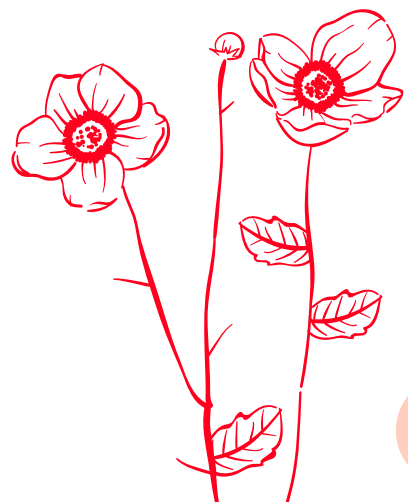
La Biblioteca de Catalunya disposa d'un fons de més de quatre milions i mig de documents entre llibres, manuscrits, pergamins, revistes, diaris, mapes, gravats, partitures, enregistraments sonors i vídeos, i altres materials.

De tots ells, en aquesta guia didàctica tractarem el fons personal de Joan Maragall, que es conserva en un edifici que és alhora arxiu documental i casa museu. L'Arxiu Joan Maragall està obert als investigadors que estudien l'obra del poeta i la seva època, el Modernisme, i als visitants de l'espai museïtzat.

2. La Biblioteca de Catalunya

La Biblioteca de Catalunya és la biblioteca nacional, una de les més importants de Catalunya. Va ser creada fa més de cent anys amb la voluntat de posar al servei de la societat el coneixement i, en especial, el relacionat amb el patrimoni de Catalunya, convertint-se en la millor biblioteca per conèixer i investigar la cultura catalana i tot allò que, com el fons de Joan Maragall, en forma part.

El fons de la BC ha anat creixent principalment a través de compres, donacions i per dipòsit legal. De fet, a partir de l'any 1976, la BC comença a rebre un exemplar de bona part del que s'edita a Catalunya. A partir de 1981, rep tota la producció bibliogràfica de manera regular. Això vol dir que, quan busqueu quelcom que hagi estat publicat a Catalunya a partir d'aquell any, ben segur que ho trobareu a la BC! Part del fons és consultable a les plataformes digitals on la Biblioteca participa com [ARCA](#) (Arxiu de Revistes Catalanes Antiques) i [MDC](#) (Memòria Digital de Catalunya), entre d'altres.

Des de l'any 1939, la BC està ubicada a l'antic Hospital de la Santa Creu de Barcelona, un important edifici gòtic, de grans dimensions, construït entre els segles XV i XVIII. Sorgit de la unió de diferents hospitals barcelonins medievals, va ser l'hospital més gran de Catalunya durant molts segles. L'hospital va estar en funcionament fins al 1928, quan es va traslladar al nou Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau.

3. L'Arxiu Joan Maragall

L'Arxiu Joan Maragall es troba a la darrera residència del poeta, al carrer d'Alfons XII, a l'actual barri de Sant Gervasi de Barcelona. Es va constituir poc després de la seva mort, l'any 1911, per iniciativa de la seva vídua Clara Noble, que va impulsar la primera edició de l'obra completa i va recopilar el seu llegat documental. La família Maragall en va assumir el manteniment fins que el 1993, gràcies a un acord amb la Generalitat de Catalunya, el centre es va institucionalitzar i va esdevenir un fons especialitzat de la Biblioteca de Catalunya.

Menjador de la casa de Joan Maragall, actual seu de l'Arxiu Joan Maragall (Biblioteca de Catalunya).

L'Arxiu aplega una important col·lecció de l'obra de Joan Maragall:

- Textos manuscrits autògrafs, entre els qual en destaquen l'epistolari de més d'un miler de documents enviats i rebuts, un centenar de manuscrits d'obra literària original, una quarantena de traduccions fetes pel mateix autor, agendes i llibretes d'ús personal.
- Les primeres edicions de totes les seves obres i les posteriors fins a l'actualitat.
- La seva biblioteca particular, amb més d'un miler d'exemplars (molts d'ells dedicats). Hi ha diverses obres de caràcter únic i singular.
- Les partitures originals i impreses de més de cent músics sobre poemes de l'autor.
- La col·lecció iconogràfica (dibuixos, gravats, cartells, fotografies i quadres).
- Una extensa biblioteca crítica de diferents autors sobre l'obra de Maragall i el Modernisme.
- Uns deu mil retalls de premsa.

L'espai complementa la seva funció de centre documental (amb els diferents serveis per a facilitar-ne la consulta i la reproducció) amb la seva condició de casa museu, en la qual es poden visitar algunes de les estances de la residència de Joan Maragall.

4. Qui va ser Joan Maragall?

Joan Maragall (1860-1911) és el poeta més representatiu del Modernisme, un moviment cultural que transformà la cultura catalana durant l'última dècada del segle XIX i la primera del XX.

Ciudadà culte i burgès de Barcelona, va estudiar Dret i va treballar com a periodista d'opinió als diaris de l'època, majoritàriament al *Diario de Barcelona* i *La Veu de Catalunya*.

És el primer que fa poesia en el català de Barcelona i va desenvolupar la seva «teoria de la paraula viva», segons la qual el poeta s'ha d'apropar a la parla col·loquial, ha de fugir de la grandiloqüència i les abstraccions i ha de ser sincer i realista.

La seva obra poètica, força coneguda, és relativament minsa si la comparem amb la producció en prosa, amb més de quatre-cents cinquanta textos, entre articles, assaigs, discursos, semblances biogràfiques i pròlegs.

Fotografia de Joan Maragall, 1903.

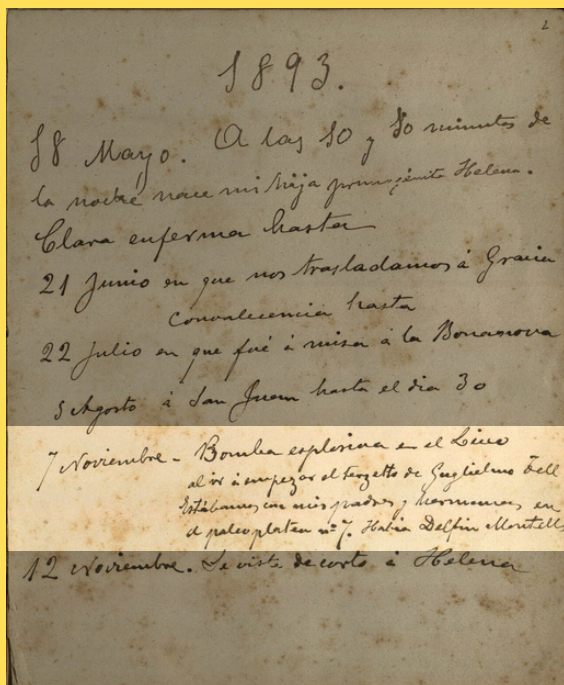
Entre els seus poemes més coneguts hi ha «Excelsior», «Cant espiritual», «El cant de la senyera», «La vaca cega», «La sardana», «Oda a Espanya» i «El comte Arnau». Destaquen les seves traduccions de Goethe, Novalis, Píndar, Homer i Nietzsche. Els seus articles periodístics més coneguts, escrits amb motiu de la crisi de la Setmana Tràgica del 1909, són «Ah, Barcelona...», «La ciutat del perdó» i «L'església cremada».

Proclamat «Mestre en Gai Saber» el 1904, fou membre fundador de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i va gaudir d'un gran prestigi com a intel·lectual entre els artistes i escriptors de la seva generació i de la següent, que el van reconèixer com a mestre.

5. L'autor i la seva època

Barcelona, des de finals del segle XIX, es trobava immersa en un seguit de transformacions socials que varen provocar constants conflictes entre les classes populars i la burgesia. La nit del 7 de novembre de l'any 1893, l'anarquista Santiago Salvador va llançar dues bombes Orsini al Gran Teatre del Liceu. Tot i que «només» en va esclatar una, aquella nit van morir vint persones. Curiosament, entre els assistents a l'acte hi havia el mateix Joan Maragall. En tornar a casa va decidir escriure el poema «Paternal», que ens parla tant del conflicte i la violència descarnada com de la innocència de la infància i la confiança en les generacions futures per resoldre aquestes confrontacions.

PATERNAL

Tornant del Liceu en la nit del 7 de novembre de 1893.

Furient va esclatant l'odi per la terra,
regalen sang les colltorçades testes,
i cal anà a les festes
amb pit ben esforçat, com a la guerra.

A cada esclat mortal—la gent trèmula es gira:
la crudeltat que avança,—la por que s'enretira,
se van partint el món...

Mirant el fill que mama,—a la mare que sospira,
el pare arruga el front.

Pró l'infant innocent,
que deixa, satisfet, la buidada mamella.
se mira an ell,—se mira an ella,
i riu bàrbarament.

A l'esquerra, pàgina d'una llibreta de Maragall on parla de l'atemptat del Liceu. A la dreta, la impressió del poema «Paternal», en l'edició d'Edimar del 1947.

Activa't I.

La ciutat del perdó/ Contextualitzem l'autor i la seva obra

 Una hora i mitja

 Individual

 Llengua Catalana i Literatura, i Història

 Competència en comunicació lingüística i competència digital

Objectius

Amb aquesta activitat descobriràs algunes de les transformacions socials que va experimentar Barcelona a finals del segle XIX i a principis del segle XX. Analitzant l'obra de Joan Maragall, testimoni d'alguns d'aquests fets, coneixeràs alguns detalls concrets. Finalment, també treballaràs el gènere periodístic.

Què has de fer?

Per conèixer aquest context de violència a Barcelona, observa el quadre de Ramon Casas *La càrrega* (1903). Quins elements de la ciutat identifies? Busca informació del quadre, de la Setmana Tràgica i de Francesc Ferrer i Guàrdia. A través del portal [Arxiu de Revistes Catalanes Antiques](#) (ARCA) –un portal d'accés obert que inclou publicacions periòdiques tancades representatives de la cultura i la societat catalana impulsat per la Biblioteca de Catalunya– podràs fer ús de l'hemeroteca digital i consultar la premsa de l'època. Utilitza la cerca bàsica i la cerca avançada i recorda filtrar els resultats o la cerca per dates!

Ramon Casas: *La càrrega*.
Museu de la Garrotxa d'Olot,
1903.

[\(Wikimedia Commons\)](#).

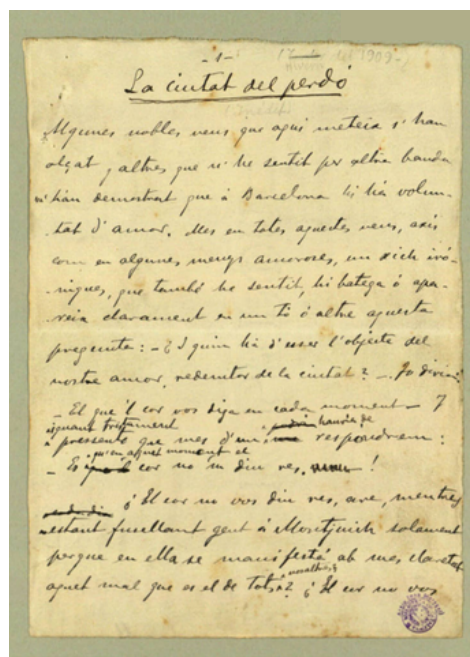
Llegeix, a continuació, un fragment de l'article «La ciutat del perdó» de Joan Maragall. L'autor el va escriure l'estiu de l'any 1909 amb motiu dels fets de la Setmana Tràgica, però el director de *La Veu de Catalunya*, Enric Prat de la Riba, en va impedir la publicació. Quin és el punt de vista de Maragall? A qui es dirigeix i què demana?

En acabar, pensa en un esdeveniment polític (passat o present) i redacta un text periodístic expressant la teva opinió i com creus que caldria actuar. Fes servir el text «La ciutat del perdó» per observar com ho fa Maragall!

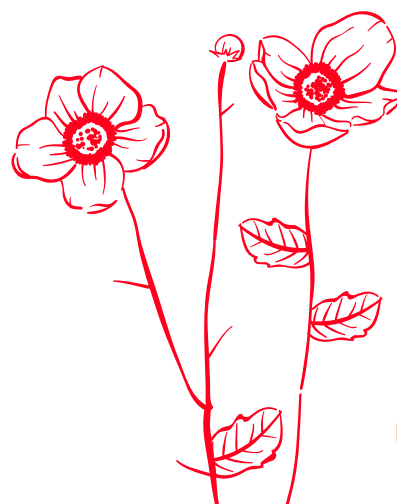
El cor no vos diu res, ara, mentres estan afusellant gent a Montjuïc solament perquè en ella es manifestà amb més claredat aquest mal que és el de tots nosaltres? [...]. ¿I ells han de pagar la pena només perquè la seva acció cau dintre un còdic, mentres la nostra inacció és tan baixa que ja no pot caure enlloc? [...].

Com vos podeu estar aixís tranquils a casa vostra i en els vostres quefers sabent que un dia, al bon solet del dematí, allà dalt de Montjuïc, trauran del castell un home lligat, i el passaran per davant del cel i del món i del mar, i del port que trafiqueja i de la ciutat que s'aixeca indiferenta i poc a poc, ben poc a poc, perquè no s'hagi d'esperar, el portaran a un racó de fosso, i allí quan toqui l'hora, aquell home, aquella obra magna de Déu en cos i ànima, viu, en totes ses potències i sentits, amb aquest mateix afany de vida que teniu vosaltres s'agenollarà de cara a un mur, i li ficaran quatre bales al cap, i ell farà un salt i caurà mort com un conill... ell, que era un home tan home com vosaltres... potser més que vosaltres! [...].

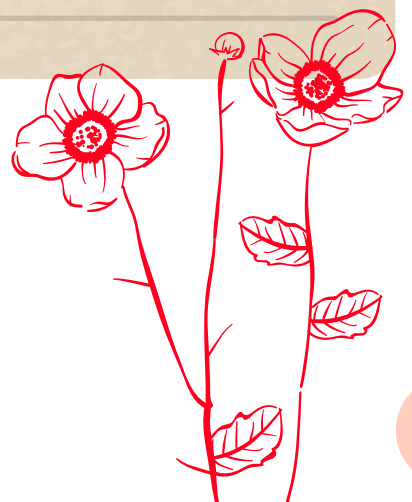
An aquest home, jo no dic que se'l deixi anar i se l'abandoni i se'l torni lliure al seu odi i a les seves malifetes: no, an ell com a nosaltres, ens convé ésser presos d'una manera o altra, i redreçats baldament sia a cops de mall, i pastats tots plegats de cap i de nou en l'amor de la ciutat nova encara que sia amb gran sofriment d'ell i nostre, mentres el sofrim junts; però, en compte d'això, ¿matar-lo, matar-lo fredament per un tràmit senyalat i a una hora fixa, com si la justícia humana fos quelcom segur, infal·lible, definitiu com la mort que dona? què us en sembla? [...].

Manuscrit de «La ciutat del perdó», 1909.
Versió digital disponible a la [Memòria Digital de Catalunya](#).

j P^c b^s
x a m^o

6. La Barcelona de Joan Maragall

Barcelona és una ciutat que, al llarg de dos mil anys d'història, ha anat creixent i transformant-se. No han estat pocs els autors i autores que, des de la literatura, han aprofitat per parlar-ne. L'any 1883, per exemple, Jacint Verdaguer —amb qui, tot i no freqüentar-se, es van conèixer amb Joan Maragall— escriu l'oda «A Barcelona». En aquesta poesia es descriu la història de la ciutat, alguns trets geogràfics i s'enumeren alguns personatges, fets històrics i episodis mítics relacionats amb la ciutat. La imatge que ens presenta Verdaguer és, majorment, optimista. Anys més tard, Maragall va decidir escriure la seva pròpia «Oda nova a Barcelona» (1909) amb un to molt diferent del poema de Verdaguer. Entre els vint-i-sis anys que separen tots dos poemes, la ciutat va experimentar nombrosos canvis i conflictes (alguns dels quals, de fet, hem vist a l'activitat anterior).

Activa't II.

Barcelona, ciutat de la literatura

 Una hora

 Individual

 Llengua Catalana i Literatura

 Competència en comunicació lingüística i competència digital

Objectius:

Amb aquesta activitat coneixeràs la visió de la ciutat de Barcelona de la mà de Joan Maragall qui, com també varen fer diversos autors com Jacint Verdaguer, li va dedicar una oda. A partir de conèixer el context en el qual es va escriure, podràs comprendre les diferències i similituds amb el poema de Verdaguer. Finalment, també investigaràs les principals transformacions urbanístiques i socials de Barcelona a través de la literatura.

Què has de fer?:

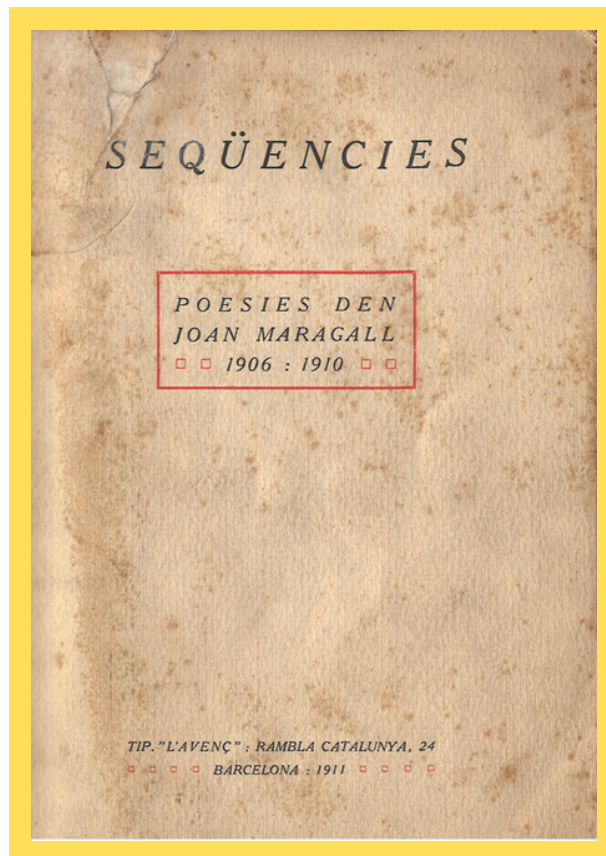
Llegeix aquests fragments de l'oda «A Barcelona» de Jacint Verdaguer i de l'«Oda nova a Barcelona» de Joan Maragall. Fixa't en quin any es van escriure i si el context històric ens ensenya alguna cosa. Tenen quelcom en comú? En què es poden diferenciar? Quins elements de la ciutat reconeixes?

En acabar, omple el quadre que et proposem i investiga altres textos literaris on Barcelona també tingui protagonisme. Veuràs que les darreres files estan buides. Omple-les amb les teves propostes.

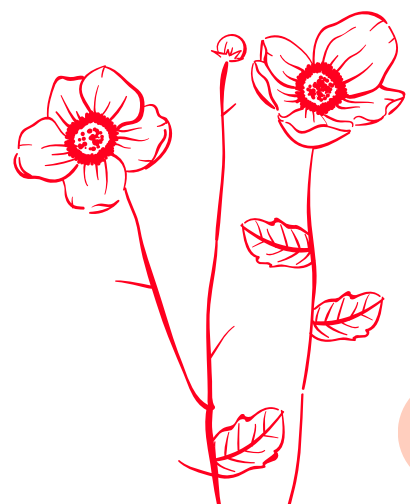

Recorda que pots fer servir el [catàleg de la Biblioteca](#) per cercar bibliografia i per estudiar algun llibre si et genera interès! Per completar tota la informació també pots fer servir altres eines bibliogràfiques.

Finalment, aprofita per redactar tu mateix un text (poètic, narratiu, assagístic...) on parlis del lloc on vius. Quin tipus de descripció en faràs? Seràs crític? Voldràs descriure algun element característic?

Coberta de la primera edició de *Seqüències* (1911),
llibre on apareix publicada l'«Oda nova a Barcelona».

Oda a Barcelona (fragment) – Jacint Verdaguer

Quan á la falda't miro de Montjuich seguda,
m'apar vèuret als brassos d'Alcides gegantí,
que per guardar sa filla del seu costat nascuda
en serra transformantse s'hagués quedat aquí.

[...]

Al naixer amassona, de mur te coronares,
mes prompte ta creixensa rompé l'estret cordó;
tres voltes te'n cenyires, tres voltes lo trencares,
per sobre'l clos de pedra saltant com un lleó.

[...]

L'alt Tibidabo, roure que sos plansons domina,
es la superba acrópolis que vetlla la Ciutat;
l'agut Moncada, un ferro de llansa gegantina
que una nissaga d'hèroes clavada allí ha deixat.

[...]

Y creixes y t'escampas: quan la planície't manca,
t'enfilas á les costes doblante á llur jayent;
en totes les que't voltan un barri teu s'embranca,
que, onada sobre onada, tu amunt vas empenyent.

[...]

Lo teu present esplèndit es de nous temps aurora;
tot somiant fulleja lo llibre del passat;
treballa, pensa, lluyta, mes creu, espera y ora.
Qui enfonza ò alsal's pobles es Deu, que'ls ha creat.

Oda nova a Barcelona (fragment) – Joan Maragall

—¿On te'n vas, Barcelona, esperit català
que has vençut la carena i has saltat ja la tanca
i te'n vas dret enfora amb tes cases disperses,
lo mateix que embriagada de tan gran llibertat?

[...]

-Corre enllà, corre enllà, corre enllà, Barcelona,
que ja et cal ésser una altra per ésser la que deus;
perquè ets alta i airosa i fas molta planta,
però bé et fa falta encara molt més del que tens.

Ets covarda i crudel i grollera,
Barcelona, però ets riallera
perquè tens un bell cel al damunt;
vanitosa, arrauxada i traçuda:
ets una menestrala pervinguda
que ho fa tot per punt.

[...]

Tens aquesta Rambla que és una hermosura...
i tens la dolçura dels teus arravals,
on, tan prop de tes vies sonores
i al mig de les boires del fum i ses marques,
camps de blat en la pau dels patriarques
maduren lentament els fruits anyals.
I allí, a quatre passes, febrosa de sobres,
més ampla que l'altra, la Rambla dels pobres
tremola en la fosca ses llums infernals.

[...]

A la part de llevant, místic exemple,
com una flor gegant floreix un temple
meravellat d'haver nascut aquí,
entremig d'una gent tan sorruda i dolenta,
que se'n riu i flastoma i es baralla i s'esventa
contra tot lo humà i lo diví.
Mes, enmig la misèria i la ràbia i fumera,
el temple (tant se val!) s'alça i prospera
esperant uns fidels que han de venir.

Tal com ets, tal te vull, ciutat mala:
és com un mal donat, de tu s'exhala,
que ets vana i coquina i traïdora i grollera,
que ens fa abaixar el rostre,
Barcelona!, i amb tos pecats, nostra!, nostra!,
Barcelona nostra!, la gran encisera!—

Autor	Títol	Any	Context sociopolític	Què descriu?
Jacint Verdaguer	«A Barcelona»			
Joan Maragall	«Oda nova a Barcelona»			
George Orwell				
	<i>Nada</i>			
	<i>La plaça del diamant</i>			
	<i>La fabricant</i>			
			Guerra Civil	
	<i>Un film. 3000 metres</i>			Baixos fons barcelonins i treball menestral.
Juan Marsé				
Marta Pessarrodona	«L'amor a Barcelona»			
David Castillo	«La murtra (enèsima oda a Barcelona)»			
	<i>La ciudad de los prodigios</i>			
	<i>La papallona</i>			
Pere Quart	«Oda a Barcelona»			
	<i>El temps de les cireres</i>			

pot trovas allí de

i en les cases, als pobles, entristides,
hi ha una mena de pau sense vintat.

Quin amor i quina amargura hi ha en tanta
aquesta supèrba poesia!

L'oda nova a Barcelona es, lo més intrínsecament
maragallenc del llibre. Es el maragall de la fa-
santia dolça, del rítmic i del, dels ulls amoros, i de
la expressió oculta i enigmàtica. Enta aquesta
poesia - per la consciència de tota una època -
sembla partida al amor, i al odi, la esperança,
es purificant i es redemptora. Es despietada i fle-
ne alhora d'una gran pietat. Es un concepte
Maragall i un refugiu de pau i de compassió per's
barriera en el fons d'una anatomia. Aquesta
poesia m'espantava i m'habituava.

La M'ee compta l'aman i el càntic espiritual m'
també després d'una gran feina. Aquest poema
penca al compte l'aman de D. es per un dels
més íntims i transcendents que en poesia moderna
s'ha escrit avui. Ha de venir un dia que
aquest poema s'ha de veure traduït a tots els
llengües possibles; hi ha en ell una tant
força coment d'humanitat que per joze s'ha
de desbordar per tots cantons una nova o'altre.

Aquesta d'aval conversa entre lo real i lo
purament ideal, en la qual tots els episodis del
poema formen cos, es una cosa salvadora del
gènere i es d'una tanta la trapeia del nostre
vivent. Jo poto aquest poema ben a la veu del

Faust de Goethe.

Le cant espiritual es, sense cap dubte, el més
bell que unig hagi escrit. Hi ha un apertor,
de fantasia i de misteri que ben poze es un
temporament i de la seva persona patètica
i eminentment catalana. A més, hi ha una
esquisida perfecció i precisió en dispena-
ment les coses més altes. Després de llegir
el compte l'aman, jo m'hi pose, se m'ha
sembla que trovo a unes paelles i dle-
geixo el cant espiritual que arogava una
paua i l'hi dona la inevitable sensació d'
un repis definitiu.

Perdoni, amí Maragall, aquests heny i pobles
imperiosos meus deisase, canes n'era-
ment ab'e paper després d'uns dies de sentimen-
tament renouat per les meves inefables poesies,
i aprofitant un ben rar moment de descans, en
l'agitació treball del meu vivent.

No se' com aprofitat d'obediència i la bona
amistat. Ja sab com l'estima i el veure el
seu amí se cor

Joan Llongueras

afectuosament, escrit al de casa seva.

Joan Llongueras felicita a Maragall pel poema «Oda nova a Barcelona». La carta està firmada el 26 de febrer de 1911. Es pot consultar tot el document digitalitzat en el fons personal de Joan Maragall de la Biblioteca de Catalunya. Versió digital disponible a la [Memòria Digital de Catalunya](#).

7. La poesia de Joan Maragall

Com hem comentat al principi d'aquest dossier, Joan Maragall és considerat el principal representant de la poesia modernista catalana. Però, què és el modernisme? El modernisme és un corrent artístic internacional (rep diversos noms en altres territoris: *modern style*, *art nouveau*...) que es caracteritza per una concepció de l'art total (escultura, arquitectura, cartellisme, orfebreria...) i un desig de modernitzar les arts (tot i que recuperant, també, tècniques artesanals tradicionals com el vitrall, la forja, el mosaic...). La principal font d'inspiració és la natura, present a tota classe d'obres. Els artistes i intel·lectuals modernistes pretenien renovar, transformar i modernitzar la societat catalana. En el camp de la poesia, la presència d'altres corrents (el simbolisme, el parnassianisme o el decadentisme) el converteixen en un moviment heterogeni. Això, però, no volia dir oblidar la tradició, la naturalesa i, en cas de Maragall, encimbellar-les. Així ho podem veure a «La sardana» o amb mites com el del comte Arnau —història que anirà reapareixent, amb mirades i tons diferents, al llarg de la seva obra poètica—; però també, en el cas de la natura, amb poemes com «La fageda d'en Jordà», «Pirinenques» o «Les muntanyes».

Davant de la rigidesa d'alguns autors, Joan Maragall, defensava que la poesia havia de néixer de l'ànima i que, al capdavant, els recargolats discursos filosòfics que només comprenien els seus autors s'allunyaven d'aquesta relació. Això passava per fer servir un llenguatge reconeixible i on la realitat esdevingués un dels pols d'atracció. L'art (la poesia) és la vida; és l'espontaneïtat. Aquesta qüestió es veu perfectament en poemes com «La vaca cega» o en els textos —tot i que en un altre registre— que integren *Visions & Cants* (1900). El modernisme no només es deixa sentir en el vitalisme («Excelsior»), sinó també en la soledat de l'artista i en el desig de regeneració i canvi.

Activa't III.

La força dels mites

- Una sessió d'una hora i mitja
- Individual
- Llengua Catalana i Literatura, i Història
- Competència en comunicació lingüística

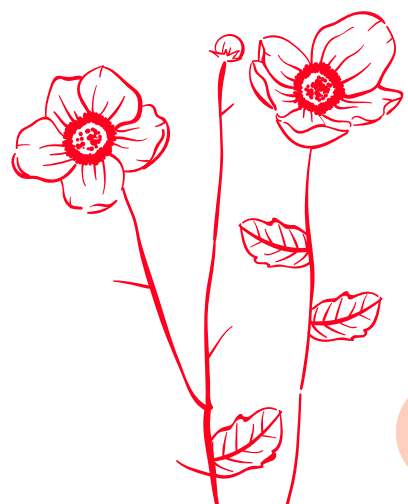
Objectius

Amb aquesta activitat llegiràs alguns dels poemes de les «Visions» de Joan Maragall. En grups, comunicareu i relatareu, des de diferents plataformes, alguns dels mites o històries pels que s'interessà Joan Maragall.

Què has de fer?

Llegeix els fragments proposats de «La fi d'En Serrallonga» i «El comte Arnau». En aquests poemes ens trobem descripcions que expressen la forta voluntat de viure de tots dos personatges. De quina manera es poden relacionar amb la filosofia de Friedrich Nietzsche?

Però, qui eren Serrallonga i el comte Arnau? Al llarg dels dos poemes s'exposen els crims i els pecats dels protagonistes. Investiga qui eren llegint l'obra de Maragall i d'altres autors. Després elaboreu, entre diversos companys, un guió per presentar, a través d'un pòdcast, el vostre personatge. Podeu fer servir el registre que més us interessi: un programa que rastregi uns crims (*true crime*), una tertúlia literària, un programa d'humor, un debat filosòfic.

El comte Arnau VI (fragment)

Totes les veus de la terra
aclamen al comte Arnau
perquè de la fosca prova
ha sortit tan triomfant.

—«Fill de la terra, —fill de la terra,
comte l'Arnau,
ara demana, —ara demana:
¿què no podràs?

—Viure, viure, viure sempre:
no voldria morir mai;
ser com roure que s'arrela
i obre la copa en l'espai.

—Els roures viuen i viuen,
pro també compten els anys.

—Doncs, vull ser la roca immòbil
entre sols i temporals.

—La roca viu sense viure,
que res la penetra mai.

—Doncs, la mar somovedora
que a tot s'obre i dona pas.

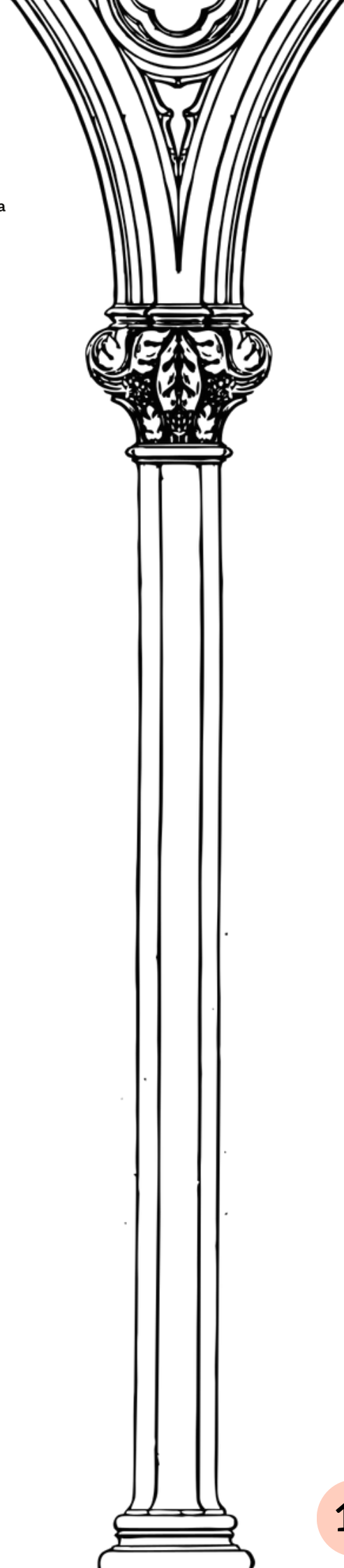
—La mar s'està tota sola,
i tu vas acompanyat.

—Doncs, ser l'aire quan l'inflama
la llum del sol immortal.

—Pro l'aire ni el sol no estimen
ni senten l'eternitat.

—Doncs, ser home sobre home,
ser la terra palpitant.

—Seràs roure, seràs penya,
seràs mar esvalotat,
seràs aire que s'inflama,
seràs astre rutilant,
seràs home sobrehome,
perquè en tens la voluntat.
Correràs per monts i planes,
per la terra, que és tan gran,
muntat en cavall de flames
que no se't cansarà mai.
El teu pas farà basarda
com el pas del temporal.
Totes les veus de la terra
cridaran al teu voltant.
Te diran ànima en pena
com si fossis condemnat.—

La fi d'En Serrallonga (fragment)

—¿Quin altre pecat tens?

—La ira, pare.

Quan m'encenc no tinc fre ni aturador,
me giro contra el món, Déu i sa Mare,
i tot voldria dur-ho a destrucció.

Pare, he estat crudel: moltes vegades
m'he delitat vegent rajar la sang;

he vist alçar-se a mi mans ajuntades
i segar-se genolls caient al fang.

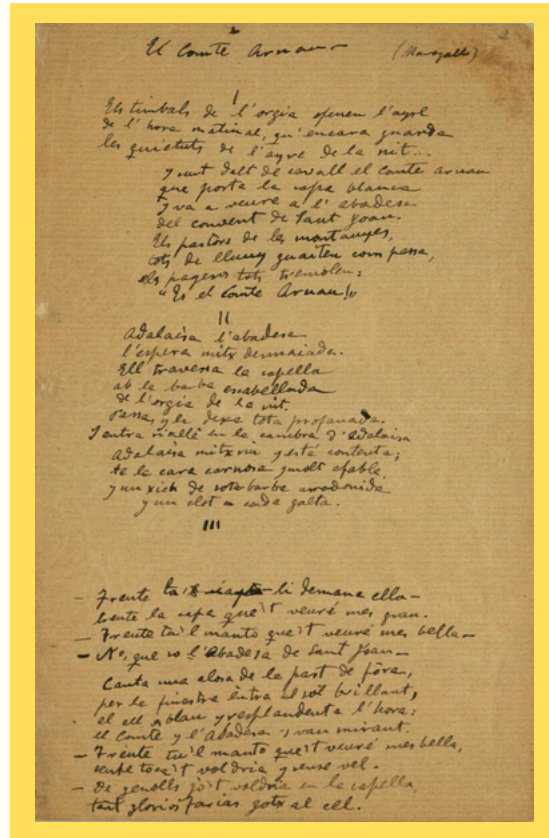
I jo me n'he rigut, perquè em plavia,
i, podent perdonar, no he perdonat...

És una cosa dolça i fa alegria
veure un'nemic als peus ben manillat!

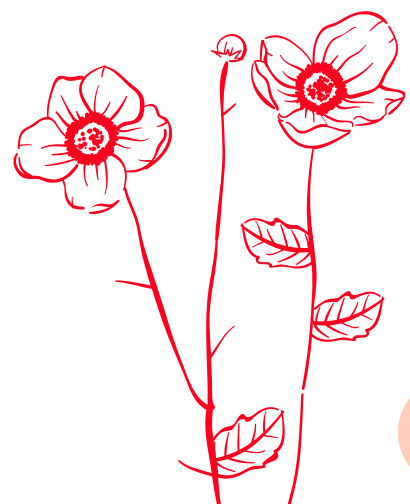
I fer mal! I fer mal! Allò era viure:
destruir sols per gust i per voler;
sentir plorar a tothom i poder riure...

Ser com rei de dolor... És bell, a fe!

—Fill meu! Fill meu! Això és massa malesa;
això es un mal esperit que tens al cos:
encara en parles amb la vista encesa
en foc d'infern!...

Manuscrit d'«El comte Arnau», un dels poemes que podem trobar a *Visions & Cants* i on millor s'expressa el vitalisme i el superhome de Nietzsche. Versió digital disponible a la [Memòria Digital de Catalunya](#).

Activa't IV.

La vaca cega: modernitat dins el modernisme

- Una sessió d'una hora i mitja
- Individual i en grup
- Llengua Catalana i Literatura
- Competència en comunicació lingüística i competència en consciència i expressió culturals

Objectius:

En aquesta activitat llegiràs el poema «La vaca cega» de Joan Maragall i el posaràs en relació amb altres documents. En acabar, recitaràs i compartiràs el text per les xarxes socials.

Què has de fer?:

Un dels poemes més cèlebres de Joan Maragall és «La vaca cega» publicat al llibre *Poesies* l'any 1895. Abans de llegir-lo, consulta [aquest article](#) del 5 de setembre de 1935 de la revista *Mirador* (núm. 342). Clara Noble, en conversa amb Joan Alavedra, explica com Joan Maragall va concebre «La vaca cega». Aquest procés s'assembla al d'algun altre poema de Joan Maragall? Revisa la primera activitat d'aquest dossier!

A continuació, llegeix el poema de Maragall. Fa servir un lèxic comprensible? Descriu una imatge complaent? Creus que aquesta vaca es pot relacionar amb algun aspecte del modernisme? Per entendre el poema llegeix, també, «Vaca suïssa» de Pere Quart (pseudònim de Joan Oliver) publicat al llibre *Bestiari* l'any 1937. En què s'assemblen i en què es diferencien tots dos animals?

En aquesta ocasió, per llegir el poema hauràs de consultar el text manuscrit de Maragall. Fixa't que està escrit amb l'ortografia prenortativa! Quan acabis la lectura, caldrà que reescriguis «La vaca cega» seguint les normes ortogràfiques vigents. Per saber-ne més, també pots llegir [aquest article](#) de Glòria Casals per ampliar informació sobre la relació de Maragall amb la llengua i la filologia.

La vaca cega

Topant de cap en una y altra soca,
avansant d'enma pel camí del ayga,
s'en ve la vaca tota sola. ls cega.

D'un cap de roch llensat ab poca trassa
el baylet va desferli un ull, y en l'altre
se l'hi hi posat un tel: la vaca es cega.

Ve à abeurar, à la font com aus solia,
mes no ab el ferm posat d'altres vegadas
ni ab sas companyas; no; ve tota sola.

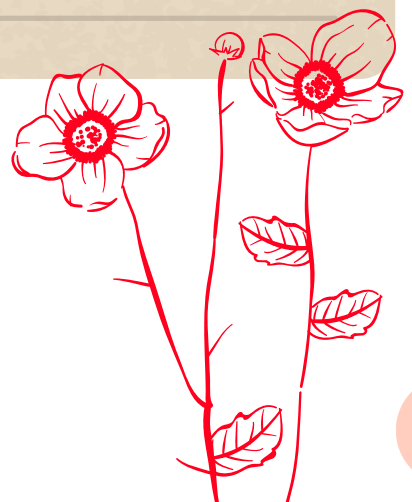
Las germanas pels singles, per las cornas,
fit vitenci dels prats y en la ribera
fan sonar l'esquellot mentre pasturan
l'erba fresca al etsar: ella cauria.

Topa de morro en la esmolada pira
y veula afrontada; pero torna
y abaixa el cap à l'ayga y ben calmosa.
Ben poch sens gayre set. Després aixeca
al cel, enorme, la embanyada Testa
amb un gran gest trágich: parpelleja
davant las mortas nines, y s'en torna
orfa d'ellum sota del sol que crema,
vaicant pels camins inoblidables,
brandant languidament la llarga guia.

Manuscrit del poema «La vaca cega».

Versió digital disponible a la [Memòria Digital de Catalunya](#).

j P^c b^s
x a m^o

Vaca suïssa – Pere Quart

Quan jo m'embranco en una causa justa
com En Tell sóc adusta i arrogant:
prou, s'ha acabat! Aneu al botavant
vós i galleda i tamboret de fusta!

La meva sang no peix la noia flaca
ni s'amistança amb el cafè pudent.
Vós no sou qui per grapejar una vaca,
ni un àngel que baixés expressament.

¿I no sabeu que l'amo, un modernista,
em volia succionar els mugrons
amb un giny infernal, cosa mai vista,
que em deixaria eixuta en pocs segons?

Encara us resta la indefensa cabra,
que sempre ha tingut ànima d'esclau.
A mi no em muny ni qui s'acosti amb sabre!
Tinc banyes i escometo com un brau.

Doncs, sapigheu que he pres el determini,
l'he bramulat per comes i fondals,
i no espereu que me'n desencamini
la llepolia d'un manat d'alfals.

Que jo mateixa, si no fos tan llega,
en lletra clara contaria el fet.
Temps era temps hi hagué una vaca cega:
jo sóc la vaca de la mala llet!

En acabar, fes una lectura en veu alta del poema de Maragall davant dels companys. Escolta les seves crítiques per saber quins aspectes pots millorar! Quin ritme de lectura et suggereix «La vaca cega»? Quin to de veu faràs servir? Gesticularàs? Prova de memoritzar el text i recita'l! Finalment, enregistra un vídeo i comparteix-lo a les xarxes socials (TikTok, Twitter, Instagram...).

8. Bibliografia

“El món visual de Joan Maragall. Col·lecció visual de la vida i obra de l'autor” [[en línia](#)]. Biblioteca de Catalunya. (Consulta 13/11/2023).

“Fons personal de Joan Maragall” [[en línia](#)]. Biblioteca de Catalunya. (Consulta 13/11/2023).

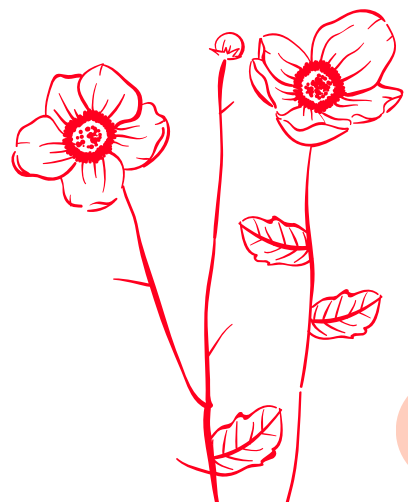
“Joan Maragall, el poeta de la paraula viva” [[en línia](#)]. Biblioteca de Catalunya. (Consulta 13/11/2023).

“Joan Maragall (Fons i col·leccions)” [[en línia](#)]. Biblioteca de Catalunya. (Consulta 13/11/2023).

Maragall, Joan. *Obres completes*. Barcelona: Selecta, 1981.

Maragall, Joan. *Poesia completa*. Edició de Glòria Casals i Lluís Quintana. Barcelona: Edicions 62, 2010.

Maragall, Joan. *Poesia i teatre*. Edició crítica d'Ignasi Moreta i Lluís Quintana. *Obres completes*, vol. I. Barcelona: Edicions 62, 2020.

Crèdits

Directora de la Biblioteca de Catalunya: Eugènia Serra Aranda

Coordinació i revisió del projecte: Biblioteca de Catalunya: Esther Vilar (Arxiu Joan Maragall)

Conceptualització del projecte educatiu: Fragment, Serveis Culturals, S.L.

Desenvolupament de continguts: Lluís Bastida

Disseny gràfic: Malaviart

Reproduccions fotogràfiques: Ricard Marco, Oriol Miralles i Marc Oliva

(Unitat de Digitalització de la Biblioteca de Catalunya)

© Biblioteca de Catalunya 2023